

УДК 631.1

УДОСКОНАЛЕННЯ ВІДНОСИН ЗІ СТРАХУВАННЯ В АПК

Н.О.Долгошея, аспірант

Миколаївський державний аграрний університет

Філійний спосіб організації страхового забезпечення дозволить удосконалити механізм страхового захисту сільськогосподарських товаровиробників шляхом посилення оперативних зв'язків між страхувальниками і страховиками.

Филиальный способ организации страхового бизнеса позволит обеспечить усовершенствованный механизм защиты сельскохозяйственных производителей путем усиления

оперативных связей между страхователем и страховщиком.

Удосконалення механізму страхових відносин в АПК дозволить забезпечити і економічно захистити сектор народного господарства країни з підвищеним рівнем імовірності втрат і збитків від настання несприятливих подій.

Ефективність страхової діяльності завжди була в полі зору науковців, спеціалістів і практиків та знайшла належне відображення у наукових працях багатьох вітчизняних та зарубіжних учених-економістів, а саме Осадця С.С., Базилевича В.Д., Грушка В.І., Лутака М.Д., Рейтмана Л.І., Шахова В.В., Яковенка І.В., Саркісова С.Е., Воблого К.Г., Василика О.Д., Клапківа М.С., Коломіна Є.В., Орланюк-Малицької Л.О., Сухова В.А., Чухно А.А. та інших науковців.

Для забезпечення ефективної страхової діяльності в АПК відповідно до принципу делегування функціональних повноважень доцільно використовувати бюрократичну організаційну структуру, засновану на чітко виражених вертикалях управління основними функціональними департаментами (блоками).

Управління філіями компанії повинне ґрунтуватися на принципах регіональної чи територіальної організації, що максимально орієнтують на урахування місцевих особливостей життєдіяльності і зв'язки компанії з її клієнтами. Ми пропонуємо таку систему: філії не формують страхових резервів, не здійснюють інвестицій, не мають закінченого балансу і не є платниками податку на прибуток. Основні функції філії в цьому випадку — заключення договорів, одержання страхових внесків, врегулювання страхових випадків і здійснення виплат суворо в межах установленого ліміту відповідальності.

Про доцільність філійного способу функціонування страхової компанії в АПК свідчать дані наступної таблиці, адже страхові випадки (відповідно, і об'єкти страхування) розподілені по всій території області, наявність філій чи відділень в районах області наблизить страховика до страхувальника, прискорить проведення операцій по договорам страхування, сприятиме об'єктивності та прозорості стосунків.

Таблиця

Площа загиблої озимини Миколаївщини урожаю 2001-2004 років, га

Район	2001	2002	2003	2004
Арбузинський	279	7293	36213	591
Баштанський	2830	3896	58400	330
Березанський	1255	2076	37579	123
Березнегуватський	1023	1329	43410	1928
Братський	821	3072	39266	0
Веселинівський	759	2558	37536	333
Вознесенський	2125	7903	47790	629
Врадіївський	1499	2503	22194	0
Доманівський	773	2856	39065	402
Єланецький	2331	6814	32443	418
Жовтневий	1890	4074	42465	503
Казанківський	2275	5157	46812	408
Кривоозерський	773	4295	23879	329
Миколаївський	43	2514	40370	0
Новобузький	2276	3786	38279	3241
Новоодеський	3214	7776	47800	485
Очаківський	692	120	23780	350
Первомайський	2418	2957	33608	1339
Снігурівський	5284	2619	43600	442
Разом по області	32560	73598	734489	11851

Страховий ринок в АПК є потенційно великим, але на сьогодні недостатньо розвиненим. Страхові компанії з великим небажанням ідуть на страхування сільгоспризків. Поки що цим видом страхування займаються два десятки компаній, об'єднаних у спеціалізовані пули. У 2003 році "пулівські" компанії зібрали близько \$100 тис. платежів – мізерна сума на тлі сумарного обсягу зібраних страховиками премій 2003 року в розмірі 9 млрд грн.

Тим часом є й інші страховики, які не входять до пулу, однак страхують сільгоспризики. Облік зібраних ними премій і вироблених виплат централізовано не ведеться. Утім, скандальні історії, які виникають щороку, свідчать про те, що виконувати свої зобов'язання перед клієнтами багато страховиків не квапляться. За останні кілька років найбільша кількість скарг на страхові компанії через недоплату чи відмову у виплаті відшкодування припадає на

зиму 2002-2003 років. Серед найвідоміших — задоволений судовий позов проти СК “Скайд” за ухилення від виплати страхового відшкодування за загибель посівів на суму понад 5 млн. гривень.

З даних наведеної таблиці очевидно, що в першу чергу доцільно відкриття філій (відділень) страхової компанії у таких районах, як Новобузький, Новоодеський, Вознесенський, Первомайський, Снігурівський, що пов’язано з відносно більшими втратами у порівнянні з середньорайонним показником. Слід відзначити, що найменшим показником варіації (22,8%) характеризується 2003 рік з найбільшими втратами озимини, в інші роки строката відмінність районів за показником втрат більш чітко виражена.

В основу запропонованої організаційної структури страхової компанії покладено принципи функціональності, єдиноначальності, керованості по вертикалі (ієрархії). На чолі найважливіших функціональних блоків — фінансового, страхових операцій (продажів і контролю виплат), безпеки — доцільно поставити керівників у ранзі заступника директора (віце-президента), що дозволить не тільки підвищити статус цих напрямків, але і забезпечити кращу керованість усієї компанії завдяки скороченню об’єктів управління (норми керованості) до оптимальної величини: 7-10 безпосередньо підлеглих співробітників.

Подібні принципи можуть бути рекомендовані і для страхових компаній з невеликою чисельністю персоналу. За основу організаційно-штатної структури в цьому випадку рекомендується прийняти мобільну групу перемінного складу, формовану з представників традиційних підрозділів дирекції (бухгалтерії, відділу страхування і безпеки) для вирішення методом мозкової атаки різних проблем, що виникають у процесі життєдіяльності компанії. Подібна структура дозволяє зберегти невелику чисельність персоналу, обмежуючись при крайній необхідності залученням по короткострокових контрактах фахівців, відсутніх у компанії.

Планування штатних співробітників повинно враховувати застосовувані в компанії методи обліку і збереження інформації (на паперових носіях у журналах обліку, у бездокументарній формі в комп’ютерних базах даних тощо), розмір території, на якій діє

компанія (наявність філіальної мережі, довжина і стан комунікацій тощо), технічну оснащеність компанії й інші індивідуальні для кожної страхової компанії обставини.

У якості одного з можливих показників планування можна використовувати співвідношення числа штатних співробітників і страхових агентів. Для забезпечення ефективної роботи компанії і прийнятних витрат на ведення справи значення цього показника повинне бути не більш 1:3, що відповідає кращим показникам серед дочірніх товариств системи державного страхування й інших компаній з агентською мережею.

Отже, філійний спосіб організації страхового забезпечення дозволить удосконалити механізм страхового захисту сільськогосподарських товаровиробників шляхом посилення оперативних зв'язків між страхувальниками і страховиками.